

OPINIA

națională

Revistă săptămânală de informație, opinie și idei de larg interes național, editată de FUNDAȚIA "ROMÂNIA DE MÂINE"

Tranziția din perspectiva intereselor naționale

Analize sociale pe timp de incertitudine (I)

Prof. dr. AURELIAN BONDREA

Procesele și transformările social-economice radicale din Europa Centrală și de Est au început să stimuleze gândirea teoretică, să alimenteze reflecții sociale asupra dezvoltării umane contemporane. În această privință, sunt de semnalat cel puțin două particularități sau împrejurări lesne observabile.

În primul rând, asemenea reflecții sau preocupări teoretico-analitice sunt mult mai frecvente în țările occidentale și nu, cum ar fi de așteptat, în țările unde au avut și au loc cunoscutele transformări radicale, "revoluțiile din Europa", cum le-au numit sociologi și analiști politici, unii dintre ei elaborând chiar lucrări de referință în domeniu. În al doilea rând, efortu-

rile de generalizare, căutarea concluziilor par a urmări un caracter integrator, sociologii și analiștii în cauză punându-și, direct și indirect, o întrebare aparent exterioară obiectului cercetat: "care este impactul occidental al transformărilor central și est-europene?" Cu alte cuvinte, centre occidentale de studii sociale și politice, inclusiv americane, renumiți autori vor să știe, sau să facă să se știe, adică "să conștientizeze" ipoteza, demnă de luat în seamă, că astăzi, transformările dintr-o parte sau alta a lumii nu numai că sunt departe de a rămâne "într-o splendidă izolare", dar se răsfrâng uimitor de repede, în proporții diferite și cu consecințe adesea imprevizibile, în în-

treaga lume. Este un adevăr incontestabil că "mondializarea" afectează din ce în ce mai profund societatea umană contemporană, palierele ei acționale și cognitive esențiale, cum ar fi politica, economia, știința, solicitând și impunând analize, evaluări, concluzii, de care are nevoie fiecare colectivitate umană, de la cea mai restrânsă, la cea constituită instituțional ca stat.

Din aceste considerente, cărora li s-ar putea adăuga și altele, apare limpede că cine înaintază pe frontul analizei, al cunoașterii, devine și cel mai operativ în decizii și predicții coerente, eficiente, argumentate iar, prin aceasta, profitabile.

(Continuare în pag. 6)

O delegație a Băncii Mondiale a vizitat Universitatea "Spiru Haret" și a avut o întâlnire cu conducerea acesteia

Marți, 28 februarie a.c., o delegație a Băncii Mondiale, condusă de domnul **Ralph W. Harbison**, șeful Diviziei Resurse Umane din cadrul Departamentului pentru Europa și Asia Centrală, a făcut o vizită la Universitatea "Spiru Haret".

Delegația Băncii Mondiale a fost primită de prof. dr. **Aurelian Bondrea**, președintele Fundației "România de Mâine" și al Senatului Universității "Spiru Haret" și academicianul **Ion Coteanu**, rectorul Universității.

Membrii delegației s-au informat asupra organizării și condițiilor de desfășurare a procesului de învățământ în cadrul Universității și, cu deosebire, asupra declanșării procedurii de acordare a autorizației de funcționare și, în final, de acreditarea facultăților Universității "Spiru Haret".

Răspunzând interesului manifestat de membrii delegației Băncii Mondiale, au fost prezentate organizarea și structura Universității, baza materială a acesteia, corpul didactic format din distinte personalități ale învățământului nostru universitar, nivelul la care

se desfășoară procesul didactic, cercetarea științifică etc. etc.

În legătură cu întrebările privind relațiile Universității "Spiru Haret" cu Consiliul Național de Evaluare Academică și Acreditare, domnii Aurelian Bondrea și Ion Coteanu au subliniat preocuparea membrilor acestui Consiliu pentru exigență și obiectivitate în analizele desfășurate la nivelul facultăților, ca și la cel al Universității, vizitele efectuate de specialiștii C.N.E.A.A. la facultăți ale Universității "Spiru Haret", progresele realizate până acum în procesul de autorizare a funcționării unor facultăți, precum și problemele care își așteaptă în continuare rezolvarea. În final, întrebarea s-a dovedit deosebit de interesantă, membrii delegației Băncii Mondiale apreciind utilitatea acesteia sub aspectul informării generale, al cunoașterii problemelor ivite în procesul complex al evaluării academice a facultăților Universității "Spiru Haret", în vederea acreditării acestora.

Reluăm din ziarul

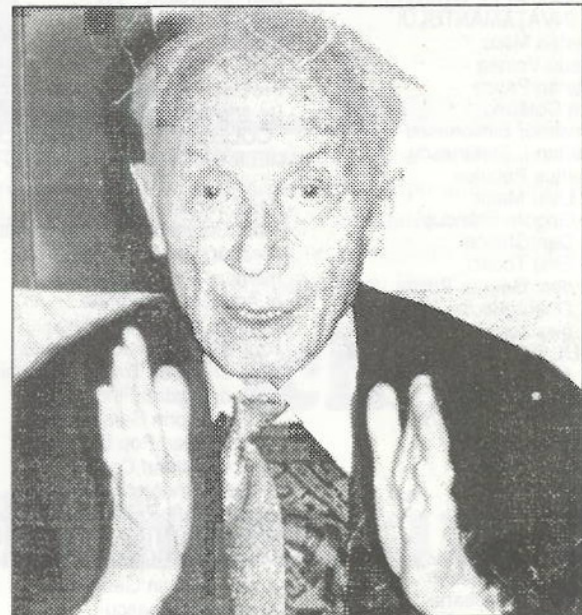
"Tineretul liber"

23 februarie 1995

Acreditarea facultăților particulare

Acad. ȘTEFAN MILCU
cere să se separe apele:

"Facultățile care sunt bune să rămână, cele care nu corespund cerințelor să fie desființate".

Universitatea "Spiru Haret" refuză ideea de consorțiu și cere vizită la fața locului

pagina 5

Renașterea spiritualității românești

Linia de continuitate a cercetărilor noastre etnologice

- interviu cu acad. prof. ROMULUS VULCĂNESCU

"... domnule dragă, nu uita că Institutul de Științe Etnologice din cadrul Fundației "România de Mâine" reprezintă un unicat în Europa, iar menirea lui este renașterea spiritualității românești". Această încredințare revine frecvent într-o discuție cu academicianul profesor **Romulus Vulcănescu**, pe care, spre a o recepta integral, savantul se cere deopotrivă citit, dar și audiat, ascultat în reculegere, luat ca reper al reflecției grave, delimitorie pentru fiecare dintre noi, cu privire la destinul sufletului românesc și al civilizației întru frumos. Acesta și este scopul esențial al publicării interviului de față: o invitație, adresată lectorului, de coparticipare la tinerețea spirituală, deosebit de fecundă în planul creației, pe care academicianul profesor **Romulus Vulcănescu** o trăiește în calitatea domniei sale de președinte al Consiliului de Științe Etnologice și de director general al Institutului de Științe Etnologice din cadrul Fundației "România de Mâine".

Pag. 8

Ignoranță sau provocare?

Un articol de prof. dr. MIRCEA NICOLAESCU.

Pag. 7

COLEGIILE REVISTEI "OPINIA NAȚIONALĂ"

COLEGIUL PENTRU REFORMĂ ȘI RELANSAREA ECONOMIEI NAȚIONALE

- Acad. Alexandru Bărlădeanu
- Acad. Anghel Rugină
- Acad. N. N. Constantinescu
- Acad. David Davidescu
- Prof. dr. Constantin Ionete
- Prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu
- Prof. dr. doc. Alexandru Zanfir
- Prof. dr. Mircea Druc
- Prof. dr. Alexandru Albu
- Prof. dr. Mihai Părăluță
- Prof. dr. Gheorghe Zaman
- Prof. dr. Petre Mălcome
- Prof. dr. Mihai Dumitrescu

COLEGIUL PENTRU PROBLEMELE ȘTIINȚEI ȘI ÎNVĂȚĂMÂNTULUI

- Acad. Ștefan Milcu
- Acad. Radu Voinea
- Acad. Ștefan Pascu
- Acad. Ion Coteanu
- Acad. Cristofor Simionescu
- Acad. Ștefan I. Ștefănescu
- Acad. Marius Peculea
- Prof. dr. Liviu Maior
- Prof. dr. Grigore Brâncuș
- Prof. dr. Dan Ghiocel
- Prof. dr. Emil Tocaci
- Prof. dr. doc. Grigore Posea
- Prof. dr. Gheorghe Secară
- Prof. dr. g-ral (rez.) Emil Mihuleac

COLEGIUL PENTRU PROBLEMELE CULTURII ȘI ARTEI

- Acad. Eugen Simion
- Prof. dr. Alexandru Boboc,
membru corespondent
al Academiei Române
- Radu Beligan
- Grigore Vieru
- Paul Everac
- Dinu Săraru
- Prof. dr. Ion Dodu Bălan
- Prof. dr. Victor Giuleanu
- Dumitru Radu Popescu
- Paul Anghel

COLEGIUL PENTRU IDEEA NAȚIONALĂ ȘI SOCIALĂ ÎN ROMÂNIA

- Prof. dr. Aurelian Bondrea
- Prof. dr. Mitropolit Antonie Plămădeală
- Prof. dr. Ioan Scurtu
- Prof. dr. doc. Titu Georgescu
- Prof. dr. Ștefan Lache
- Prof. dr. Gheorghe I. Ioniță

- Adrian Păunescu
- Prof. dr. Ion Rebedeu
- Prof. dr. Ion Mihail Popescu
- Prof. dr. Gheorghe Cazan
- Prof. dr. Ion Tudosescu
- Prof. dr. Tiberiu Nicola
- Prof. dr. Virgil Constantinescu

COLEGIUL PENTRU DOCTRINE POLITICE ȘI PROBLEME ALE RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE

- Valentin Lipatti
- Dr. Ion Mitran
- Prof. dr. Florea Dudiță
- Prof. dr. Mircea Nicolaescu
- Prof. dr. Marin Voiculescu
- Ion Mărgineanu
- Dan Lăzărescu
- Prof. dr. Ion Zară
- Prof. dr. Constantin Mecu
- Prof. dr. Marin Nedelea
- Prof. dr. Constantin Vlad
- Dr. Nicolae Ecobescu

COLEGIUL PENTRU PROBLEMELE SĂNĂȚĂII ȘI PROTECȚIEI SOCIALE

- Acad. Nicolae Cajal
- Acad. Constantin Bălăceanu-Stolnici
- G-ral dr. Gheorghe Niculescu,
membru de onoare
al Academiei Române
- Prof. dr. doc. Iulian Mincu
- Prof. dr. doc. Victor Ciobanu
- Prof. dr. Caius Traian Dragomir
- Prof. dr. Andrei Firiță
- Prof. dr. Dorin Sarafoleanu
- Prof. dr. Ioan Pop D. Popa
- Prof. dr. Ștefan Costea
- Prof. dr. Gheorghe Răboacă

COLEGIUL PENTRU PROBLEMELE JUSTIȚIEI, STATULUI DE DREPT ȘI DEMOCRAȚIEI

- Acad. Valentin Georgescu
- Acad. Ion Filipescu
- Acad. Vasile Giunea
- Prof. dr. Antonie Iorgovan
- Prof. dr. Adam Popescu
- Prof. dr. Nicolae Popa
- Prof. dr. Ion Neagu
- Prof. dr. Andrei Popescu
- Prof. dr. Ionel Cloșcă
- Prof. dr. Mihai Merfea
- Prof. dr. Mircea Stroia

Director:

Prof. dr. AURELIAN BONDREA

Mărțișor

O floare pentru colaboratoarele
și cititoarele noastre

În ședința comună din 27 februarie Importante hotărâri ale Consiliului de conducere al Fundației "România de Măine" și Senatului Universității "Spiru Haret"

Luni, 27 februarie a.c., a avut loc ședința comună a Consiliului de conducere al Fundației "România de Măine" și a Senatului Universității "Spiru Haret", desfășurată sub conducerea prof. dr. Aurelian Bondrea, președintele Fundației.

Participanții la ședință au examinat o serie de probleme de mare importanță pentru desfășurarea în condiții optime a activității Fundației și Universității în semestrul al II-lea al anului universitar 1994-1995, adoptând hotărâri corespunzătoare, care reflectă preocuparea conducerii Fundației și a Universității în vederea perfecționării procesului de învățământ și instruire, a creării unor condiții cât mai bune de pregătire a studenților de la facultățile și colegiile Universității.

La primul punct al ordinii de zi, prof. dr. Ștefan Lache, secretarul științific al Senatului Universității, a prezentat o **Informare asupra desfășurării sesiunii de examene din perioada 21 ianuarie - 18 februarie a.c. și a rezultatelor obținute de studenți la învățământul de zi**. S-a apreciat că sesiunea de examene s-a desfășurat în condiții bune, rezultatele ei reflectând seriozitatea și răspunderea cu care majoritatea studenților s-au pregătit în vederea sesiunii, ca și nivelul ridicat al procesului de învățământ din cadrul Universității "Spiru Haret", preocuparea cadrelor didactice pentru buna sa desfășurare, exigența manifestată de acestea: 88% dintre studenți s-au prezentat la examene, iar 70% dintre ei au obținut note între 7 și 10. În Informare, ca și în discuțiile ce au urmat - la care au luat parte, printre alții, acad. Ion Coteanu, rectorul Universității, acad. Radu P. Voinea, prof. dr. Augustin Gârbea, prof. dr. Ion Tudosescu, prof. dr. Constantin Moisuc, prof. dr. Mihai Merfea, prof. dr. Virgil Constantinescu - au fost formulate, totodată, sugestii și propuneri în vederea pregătirii, de pe acum, în cele mai bune condiții, a sesiunii de examene din vară, printre care:

elaborarea materialului didactic necesar pregătirii studenților, intensificarea preocupărilor cadrelor didactice pentru evaluarea pregătirii studenților încă pe parcursul semestrului, asigurarea unei frecvențe mai ridicate a studenților la seminarii și dezbateri, ținerea a 2-3 prelegeri-cheie vizând problemele esențiale ale programei de învățământ pentru anul respectiv, îmbunătățirea bibliografiei, folosirea mai bună a sălilor de lectură ale Bibliotecii Universității s.a.

În cuvântul său, prof. dr. Aurelian Bondrea, exprimându-și acordul cu unele recomandări și sugestii formulate de participanți, a subliniat necesitatea de a se organiza în cadrul consiliilor profesionale și științifice, ședințe de analiză aprofundată a rezultatelor sesiunii de examene din iarnă și de a se adopta, pe această bază, măsurile adecvate pentru ridicarea calității procesului de învățământ; în acest sens o deosebită importanță prezintă activitatea cadrelor universitare, rolul esențial revenind facultăților și colegiilor, care poartă răspunderea pentru calitatea întregii munci profesionale. Asemenea ședințe de analiză - s-a hotărât - vor trebui să aibă loc, în toate consiliile profesionale, în următoarele două săptămâni.

În continuare, Consiliul de conducere al Fundației și Senatul Universității au adoptat **Propunerile privind acordarea bursei de merit și a bursei sociale în anul universitar 1994-1995**, propuneri prezentate de prof. dr. Augustin Gârbea, vicepreședinte al Fundației. Prevederile cuprinse în acest important document, pe care îl publicăm integral în revistă, vor asigura creșterea puternică (de peste 2 ori) a cuantumului sumelor alocate de Fundație pentru bursele de merit și sociale, acordate studenților Universității "Spiru Haret".

Pe baza propunerilor Biroului Senatului, prezentate de prof. dr. Augustin Gârbea, au fost, de asemenea, stabilite **cuantumul ratei a treia a taxei de șco-**

larizare pentru anul universitar în curs și termenul de achitare a acesteia. În acest sens, participanții la ședință au hotărât: 1) Cuantumul ratei a III-a de școlarizare să nu fie majorat în concordanță cu creșterea inflației, acesta urmând să fie menținut la nivelul ratei a II-a. 2) Termenul până la care trebuie achitată rata a III-a a taxei să fie 31 martie 1995.

La ultimul punct al ordinii de zi, ședința comună a Consiliului de conducere al Fundației și a Senatului Universității a **confirmat Consiliul profesional al Facultății de Sociologie și Psihologie**, alcătuit din Consiliile reunite de Științe Sociologice și Științe Psihologice din cadrul Fundației "România de Măine", în următoarea componență: prof. dr. Aurelian Bondrea, președinte al Consiliului de Științe Sociologice, prof. dr. Mihai Golu, președinte al Consiliului de Științe Psihologice, prof. dr. Virgil Constantinescu, decan al Facultății de Sociologie și Psihologie, acad. Alexandru Surdu, șeful Catedrei de Logică și Sociologie, prof. dr. Nicolae Radu, șeful Catedrei de Psihologie, acad. Romulus Vulcănescu, acad. Alexandru Boboc, prof. dr. Ilie Bădescu, director științific al Institutului de Sociologie și Opinie Publică, din cadrul Fundației "România de Măine", prof. dr. Emil Verza, prof. dr. Aculin Cazacu, prof. dr. Ion Iordăchel, prof. dr. George Ionescu, conf. dr. Constantin Sârbu, cercet. șt. I dr. Ștefan Costea, cercet. șt. I dr. Grigore Nicola, cercet. șt. I dr. Mihai Popescu, cercet. șt. I dr. Gheorghe Iosif, cercet. șt. I dr. Constantin Schifmeț, cercet. șt. I dr. Carmen Furtună, secretar științific, lector dr. Roxana Rășcanu, prof. dr. Mihai Merfea, cercet. șt. I dr. Stroe Marcus, lector dr. Constantinescu Paula, lector dr. Andrei Stănoiu, precum și câte un student din anii II, III și IV.

Burse

acordate de Fundația "România de Măine" studenților Universității "Spiru Haret"

1. În anul universitar 1994-1995 Fundația "România de Măine" oferă burse studenților Universității "Spiru Haret" în valoare de **52 milioane lei**. Bursele de merit, pentru rezultate foarte bune obținute de studenți în activitatea profesională, vor fi în sumă de **45 milioane lei** iar bursele sociale, pentru studenții cu greutate materiale deosebite, vor fi în sumă de **7 milioane lei**. Precizăm că sumele destinate bursei au ca sursă veniturile Fundației, rezultate din **activitatea de cercetare științifică** pe bază de contracte, precum și din **activitatea editurii**.

2. Potrivit prevederilor "Regulamentului pentru acordarea de burse studențești", aprobat de Consiliul de conducere al Fundației, bursele de merit se acordă de către facultăți. Bursele sociale se acordă de către Biroul Senatului Universității pe baza propunerilor făcute de facultăți.

3. Cuantumul unei burse de merit cât și al bursei sociale este **150000 lei**.

4. Repartizarea bursei de merit pe facultăți și colegii se face ținându-se seama de numărul studenților.

QUO VADIS REFORMA?

Liberalizare și dezvoltare rațională

Cu toate "chemările" și preocupările teoretice pentru diminuarea rolului statului în economie, experiența arată că dezvoltarea economică nu a fost lăsată pe seama celebrei și des invocatei "mâini invizibile", care, în felul său, a acționat și acționează peste tot ca "arbitru" al echilibrului dintre cerere și ofertă. După cum se știe, în mai toate țările dezvoltate, s-a intensificat activitatea statului pentru aplicarea unor măsuri, fie și minime, de asistență socială, pentru protejarea anumitor segmente ale societății împotriva inechităților. Poate și mai evidentă se arată a fi intervenția statului pentru contracararea consecințelor din perioadele de conjunctură economică negativă, pentru protecția resurselor și producției naționale, pentru a situa propria economie, mai ales industria, în poziția de factor al securității naționale, al independenței reale.

Concurența... planificată

Ar putea fi invocați prestigioși economiști și politologi al căror merit științific nu poate fi contestat și care au susținut cu argumente, astăzi uitate sau ignorate, că totuși dezvoltarea economică rațională, intensificarea asistenței sociale, reglementările economico-sociale de către stat și păstrarea unui echilibru între proprietatea publică și cea privată constituie formule viabile pentru mersul civilizației umane. Cum se știe, în această privință, nu este vorba de teorii abstracte sau fantezii de bibliotecă. Fără a ignora experiențe eșuate și consecințe negative evidente ale aplicării dogmatice a teoriilor și ideilor generoase, ori ale preluării mecanice a unor concepte sau "modele", poate fi amintit că una dintre economiile-locomotivă ale lumii de azi, aceea a Japoniei, este o economie de piață dezvoltată... planificată. Unii ar putea spune, chiar dacă nu sunt prizonieri ai prejudecăților, că este o contradicție în termeni. Se poate, dar fapt este că cel de-al 12-lea plan de dezvoltare stabilește că, pentru anii 1992-1996, "rolul de bază al planificării economice în Japonia este: 1) să prezinte o analiză a modului în care economia trebuie să se dezvolte; 2) să sublinieze direcțiile de bază pe care guvernul trebuie să le urmeze în aplicarea și conducerea politicii sale economice pe termen mediu și lung și să identifice prioritățile în cadrul obiectivelor și mijloacelor politicii; 3) să asigure liniile directe de bază pentru activitățile la domiciliu și ale corporațiilor".

Fiindcă tot este vorba despre experimentul din "lumea celor dezvoltate" ar fi de amintit că social-democrații germani, prin programul de la Bad Godesberg și prin enunțul lui Willy Brandt, au propovăduit și aplicat, atunci când au fost la putere, deviza "Concurență pe măsura posibilului, planificare pe măsura necesarului", deviză care nu a fost "aruncată" la lada cu

gunoii de către adversarii politici.

Experiența celor cinci ani de tranziție din Europa Centrală și de Est, inclusiv din România, arată că **împletirea dintre stat, economie și mecanismul economic democratic pluralist** reprezintă un proces complicat, purtător și generator de multe dificultăți care, pentru a ieși la liman, are nevoie să fie condus cu prudență, dar nu cu teamă, cu fermitate, dar nu rigid, curajos, dar nu aventurist. Ultimii cinci ani au arătat că, la nivel instituțional, democratizarea este mult mai ușor de efectuat decât liberalizarea economică. Elementele fundamentale ale democrației se consolidează prin alegeri, în cadrul cărora partidele și candidații au șanse egale, reprezentanții legali aleși formând parlamentul, iar câștigătorii un guvern. Însă reforma economică, mai ales când implică "dezmembrarea" unei economii controlate anterior excesiv de către stat, devine mult mai dificilă, cere un efort susținut pe o perioadă lungă de timp și presupune o nouă "reinscriere" în economia zonală și mondială. Tabloul transformărilor în "zigzag" și cu multe pierderi este la fel de "colorat" în toate țările care au ieșit din sistemul economiei "etateizate": subvențiile au fost stopate, impozitele cresc, bugetele sunt dezzechilibrate, șomajul "urcă galopant", întreprinderile dau faliment (chiar dacă nu recunosc), prețurile cresc, salariile scad, producția descrește. În același timp, liberalizarea economică a început prin a asigura din start beneficii pentru grupuri restrânse, capabile a "câștiga" mai ales în afara sferei producției, într-o economie "paralelă" și uneori "subterană", în timp ce grupuri mari ale populației au de plătit ceea ce eufemistic s-au numit "costuri sociale".

Impactul reglementărilor constituționale

Un exemplu concludent al decalajului dintre afirmarea și implementarea "normelor democratice, inclusiv în privința adoptării unor constituții noi, democratice și a "construirii" economiei de piață, îl reprezintă, între alte țări, România. Astfel, Constituția din 1991, validată și prin referendum, conține în titlul IV (Economia și finanțele publice) o serie de prevederi care, dacă ar fi și aplicate consecvent, ar pune pregnant în evidență un stadiu nou al democrației, al economiei sociale de piață și al statului de drept. Statuând că "economia României este economie de piață", Constituția stabilește sau conferă atribuții exprese statului. Printre altele, acesta trebuie să asigure "libertatea comerțului, protecția concurenței loiale, crearea cadrului favorabil, pentru valorificarea factorilor de producție"; "protejarea intereselor naționale în activitatea economică, financiară și valutară"; "exploatarea resurselor naturale în concordanță cu interesul național"; "refacerea și ocrotirea mediului în-

conjurator, precum și menținerea echilibrului ecologic"; "crearea condițiilor necesare pentru creșterea calității vieții".

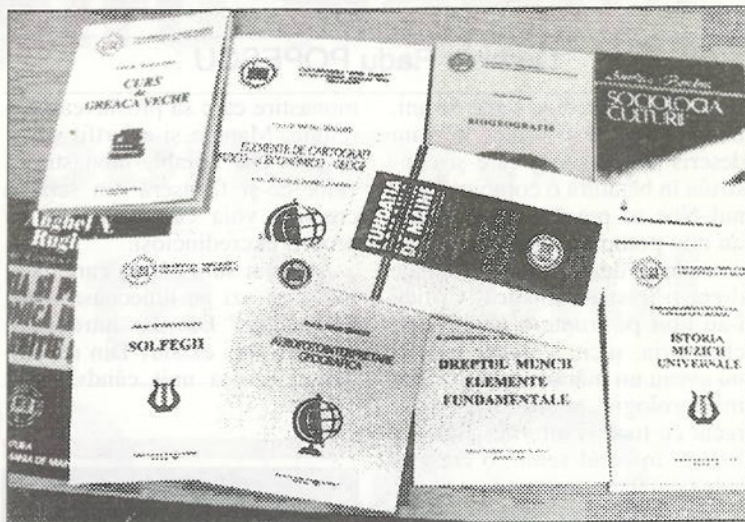
Examinată în raport cu situația reală existentă, oricare din prevederile de mai sus se înfățișează însă mai mult ca un deziderat; atunci când s-au întreprins unele măsuri, de altfel timide, în spiritul și litera legii fundamentale a statului român, au apărut nu puține proteste și învinuiri că se restaurează "metode comuniste". S-ar putea spune că dacă organismele de stat abilitate, inclusiv Parlamentul și Guvernul, ar fi acționat constituțional, multe fenomene economice negative - de la scăderea drastică a producției la blocajul financiar și îmbogățirea unora pe seama avuției naționale - ar fi fost mai "restrânse", cu un impact social mai puțin dăunător decât se constată în prezent.

Potrivit unor teorii, susținute între alții și de analistul american S. P. Huntington, gradul de dezvoltare economică are efecte diferite asupra democratizării și asupra liberalizării economice. Una din tezele de această orientare acreditează ideea că democratizarea își face apariția cel mai frecvent și mai ușor în țările care au atins niveluri de venit situabile în partea superioară a categoriei medii de dezvoltare economică. La prima vedere, ar fi vorba de un cerc vicios: slaba dezvoltare economică nu încurajează democrația, iar absența democrației stopează creșterea economică. Desigur, condițiile economice și sociale sunt favorabile sau nefavorabile lărgirii gradului de concurență economică, precum și extinderii sau restrângerii democrației. Unii consideră că liberalizarea economică poate fi înfăptuită mai ușor în țări mai puțin dezvoltate, dat fiind că în țările în principal agrare există puține întreprinderi de stat mari, cu directori și salariați numeroși, cu interese birocratice, care concentrează grupuri mari de oameni ce beneficiază de pe urma subvențiilor și sunt dependenți de acestea. Există totuși și excepții, constată destui analiști, unii dintre ei adepți ai "liberalismului cu orice preț", obligați să țină seama de faptul că în țări cu o rată mai rapidă de dezvoltare, cum ar fi Japonia, ori Coreea de Sud, în general "tigrii" din Asia, statul a jucat și îndeplinește în continuare un rol foarte important de îndrumare, de orientare și control, chiar de planificare.

Recent, într-un articol despre relația dintre democrație și creșterea economică, ziarul britanic "The Economist" cita spusele liderului singaporez Lee Kuan Yew, potrivit căruia "democrația conduce în mod necesar la dezvoltare", dar "ceea ce-i trebuie unei țări pentru a se dezvolta este mai mult disciplină decât democrația. Exuberanța democrației duce la indisciplina și la purtări dezordonate, care sunt inamici ai dezvoltării".

Există, prin urmare, o diversitate de păreri și de experiențe asupra căilor dezvoltării economice. Dacă unii susțin că un slogan al momentului ar fi "mai puțin stat și mai puțin guvernare" pentru a da frâu liber "durității capitalismului real" nu înseamnă că au și dreptate. Însăși experiența lumii, mai veche și mai nouă, îi contrazice iar procesele tranziției nu ar "produce" decât un perpetuu cerc vicios fără echilibrul dintre democrație și dezvoltare rațională în contextul afirmării statului de drept. Iată unul dintre motivele pentru care omenirea asistă, cum seria de curând ziarul "Le Monde", la "rezistența obstinată a statelor - națiuni" sau, în varianta lui "The Economist", la un "amabil nou naționalism", fenomenul fiind ilustrat chiar de țări din cele mai dezvoltate.

■ Dr. Ion MITRAN

Editura Fundației "România de Măine" desfășoară o amplă activitate de editare și tipărire a unor importante studii științifice, lucrări bibliografice, cursuri și manuale universitare, toate la îndemână și spre teameinica pregătire a studenților Universității "Spiru Haret".

Tichia de mărgăritar

Bine sau rău, societatea românească se îndreaptă spre economia de piață. Legal și, mai ales ilicit, mijloace însemnate din patrimoniul public trec în posesia unor persoane particulare.

În contrasens cu acest proces, se înmulțesc cererile ultimative la adresa guvernului să dea urgent sume mari de bani pentru cele mai diferite nevoi, reale ori inventate. Nimeni nu se întreabă de unde. Aidoma conului Leonida din nemuritoarea piesă a mereu actualului Caragiale, toți acești băgători de seamă la mersul lucrurilor decreează cu seninătate: "Să dea statul, că de-aia e stat!"

Dar iată că printre ei fac valuri și urmașii altui personaj caragialesc - primarul unei minuscule urbe așezate undeva lângă calea ferată, care nutrește visuri hilare de a deveni de notorietate europeană. Lăsându-l însă în umbră pe strămoșul lor, Leonida (tot Leonida!) Condeescu, leonizii noștri de astăzi fac o teatură leoniană, de ani de zile, pe tema reînființării imediate a tuturor județelor abuziv desființate în 1950 sau abuziv nereînființate în 1968.

Ideea în sine a dreptului la existență a unor unități administrativ-teritoriale al căror nume e legat intrinsec de istoria mai apropiată ori mai îndepărtată a țării nu este respinsă, în principiu, de nimeni. Chiar noua noastră clasă politică, inclusiv președintele și guvernul, au încurajat, mai mult sau mai puțin, pe purtătorii de stindard ai acestei mișcări de reparație națională. Firește, nu doar din respect pentru istorie, ci, poate, și din prozaice interese electorale. Doar nu e puțin lucru ca, la o adică, să ai de partea ta notabilitățile din localitățile fostelor județe în chestiune!

Or, tocmai aici e buba, că e vorba de fapt doar de un număr restrâns de notabilități. Încălzite, uneori până la incandescență, la gândul câte posturi grase de prefecți și alți funcționari guvernamentali, câte posibilități de afaceri, mai mult sau mai puțin, licite ar oferi croirea unor noi județe. Și poate că unii cu mai multă imaginație și mai mult patriotism local se încălzesc și la gândul câtă recunoștință vor binemerita de la viitorii județeni ca luptători neobosiți și, în fine, victorioși pentru restabilirea dreptății pe felia lor de țară.

Chiar admițând că asemenea gânduri ascunse ar fi străine de toți promotorii ideii și revendicării în chestiune, cei nemolipsiți de febra realizărilor administrative se pot, totuși, întreba, și pe bună dreptate: Cât i-ar costa pe contribuabilii din întreaga țară o asemenea întreprindere? Calcule s-au făcut. Ele vorbesc de multe sute de miliarde de lei. Și cifra n-ar fi, poate, demobilizatoare, dacă ne-am afla într-o epocă de înflorire și avânt economic, în care veniturile statului dau pe dinafară, așteptând doar să fie cheltuite pe ceva.

Ce ne facem însă când pușculița statului este cum este, mai mult goală și fără speranțe de umplere, iar măsurile ce se iau au efectul cârpirii anterului lui Arvinte? Cine poate decide cu inimă ușoară să rupă aceste miliarde de la învățământ, sănătate, cultură, ajutoare sociale pentru a crea noi structuri administrative, noi demnitari locali?

Se spune însă că politica este, cel puțin uneori, arta imposibilului. Mai simplu, nu degeaba s-a încetățenit la noi sintagma că în România de azi orice e posibil. Este, deci, posibil să avem în curând mai multe județe, care să satisfacă orgoliile mari și interesele mărunte ale unora dintre noi; care, la adăpostul unei frazeologii patriotarde și anticomuniste, să ascundă o irosire nu mai puțin irresponsabilă a resurselor în scopuri neproductive, neeconomicoase, politicianiste.

Să ne mai mirăm atunci dacă cetățeanul simplu, pus în fața unei atare noi realizări, ar aprecia-o cu strămoșeasca zicală: "Ce-i lipsește chelului!?"

■ Dr. Marin NEDELEA

Grigore Vieru

Dumitru Radu POPESCU

Acum douăzeci și șapte de ani, în romanul într-o literă, "F", am descris un personaj care-și construia în bătaură o corabie. Țăranul Noe se pregătea să înfrunte un nou potop și gestul său a fost considerat de celelalte personaje drept o trăsnaie mistică. Criticii i-au lipit pe frunte o etichetă pe care scria: sucit. Valurile istoriei nu aveau un mărâit casandric, iar meteorologia, aflată în priză directă cu toate vânturile și ploile, indica, în cerul senin, o creștere substanțială a seninului.

În scrisoarea negustorului Neacșu, din Câmpulung, către judele Brașovului, din iunie 1521, se vorbește și despre niște "corabii" ce au trecut "pre Dunăre în sus". Din toate orașele sunt luați câte "50 de omi să fie în ajutor în corabii". Șe știe că acest document de limbă românească este în același timp și un document istoric despre campania lui Soliman al II-lea Magnificul contra Belgradului.

I pac (de asemenea, și iarăși) dau știre și de existența în folclorul nostru a unui pui de rumân, pe numele său Noe, care mereu se îmbărbăta și se apuca de lucru să construiască o arcă din lemn cu care să înfrunte potopul. Dar, interesant, arca acestui autohton carpto-dunăreano-pontic se strică și se uzurpa mereu, așa cum se uzurpau mereu și zidurile ce le ridica peste zi Meșterul Manole, împreună cu zidarii și calfele sale fără pereche. Se vede treaba că nu doar corăbiile turcești ce treceau pre Dunăre în sus, precum și monastirea lui Manole, cereau jertfe de omi, ci și arca bravului românaș Noe.

Fortând puțin istoria și mitologia să joace nițel cu vrem noi să cântăm, putem vorbi și în spațiul carpto-pontic de o străveche obsesie a dezastrului, a potopului, sau mai bine zis, putem vorbi de un complex al potopului.

Dar odată cu tramvaiul numit corabie, care trebuia să-l ducă pe Labiș într-o zonă de securitate, a casei sale, și nu l-a dus, ci l-a strivit sub greutatea sa, putem vorbi, la noi, de ivirea unei generații a potopului, care n-a fost cruțată de potop. Noe nu mai ajunge la liman, să întemeieze o nouă lume, corabia îl trădează, valurile și vânturile nu-l cruță. Însă cum trebuie dus mai departe mesajul său divin, de martor al pieririi unei lumi în devălmășie și de întemeietor al unui pământ ivit din ruinele răbufnirilor meteorologice, locul lui Noe va fi luat de un alt Noe, și de o altă corabie, care se vor numi Nichita Stănescu.

Generația potopului, care-i cuprinde pre cei născuți în preajma anului 1935, și care au debutat în reviste, sau cu cărți, în jurul lui 1960, a dat jertfe edificatoare: Labiș, Nichita Stănescu, Hagiu, Velea, Pavel Aioanei, Mazilu, Pituț, Florin Mugur, Guga, N. Stoian, Liviu Damian, Nikolaus Berwangher, Sorin Titel, Sturzu, Szilagy Domokos, Lăncrăjan, Ivasiuc, Leonida Neamțu, Țic, Băieșu...

Din burta corabiei, ei nu puteau să-și ghicească viitorul ce li se punea la cale. Ca să ridice o

monastire care să proslăvească o religie, Manole și-a jertfit soția, se știe. Dar corabia-monastire a celor ce-și făcuseră din scris o credință voia ca jertfiții să fie proprii ei credincioși.

Ah! mai sunt câțiva care călătoresc și azi pe lunecoasa mării singurătate? Da, dar între ei ce legătură mai există? Din romantismul ce i-a unit cândva ce-

și generația 60

mai rămas? Aproape nimic. Ce mai am eu comun cu Fănuș Neagu, Sălcudeanu, Druță, Sorescu, bunăoară, ori cu alți scriitori din generația 60? Nimic, decât reumatismul.

Dar Grigore Vieru încă mai crede în demersul acestei generații! El visează să vadă absolutul întruchipat într-o lume în care furtunile s-au stricat și s-au stins și apele au secăt! El mai privește înainte - ca Noe, curajos! El poate crede că ne apropiem de clipa când trebuie să apară porumbelul cu frunze de măslin!... Eu sunt mai sceptic. Eu nu văd nimic. Un Noe, orb. Sau un Timon (din Atena) care când aude de omi și mai ales de prieteni - i se face greață!

Dar Grigore Vieru, plâpândul, e gata să o ia de la început și să transforme în bine nemiloasele lovituri ale potopului și ale sorții.

Generația potopului a cunoscut valurile celui de-al doilea război mondial și valurile altor războaie - replici, războaie reci, călduțe, războaie frățești, de eliberare, războaiele cortinelor, ale zidurilor, valurile secetei, valurile proletcultismului, ale colectivizării, ale elanurilor, bucuriilor și neîmplinirilor, ale revoluțiilor de catifea și de sânge, ale revoluțiilor vizibile sau invizibile, ale contra-revoluțiilor din carton, ori din carne dată pe răzătoare, ale atentatelor, loviturilor de stat, totdeauna date în numele democrației, valurile războaielor etnice, medievale, cu bombe chimice, cu bombe puse pe samarele unor asini - capcană, a cunoscut, va să zică, toată gloria și găinațul a-

cestui sfârșit de secol și de mileniu. Dar putem noi fi supărați pe copilăria noastră, pe adolescența, tinerețea, maturizarea și prăbușirea noastră, putem fi supărați pe istorie și pe destinul ce ne-a făcut să ne naștem aici și nu în alt loc? Istoria nu se judecă în epilogul ei, se știe. Când faci așa ceva, cocoțat pe un scaun ce plutește pe un val inchizitorial, uitând că până mai ieri ai stat pe același scaun, pus invers, - în urma ta va rămâne valul și scaunul de bufon al istoriei.

Singura datorie patriotică a unui scriitor este să scrie capodopere - cam așa spunea George Călinescu. Generația 60 a propus multe capodopere, începând cu "Moartea unei căprioare". Se știe că biblicul Noe și-a scobit o fereastră în peretele corabiei care l-a purtat zile și nopți spre țărmlu promis: prin această fereastră el a văzut dezastrul și marea apelor ucigătoare. Prin fereastra parcă fermecată a corabiei care a străbătut și mai străbate nestăvilirea valurilor și vânturilor, generația Labiș-Stănescu-Nichita a văzut devălmășia materiei, pieirea unor țărmluri, pieirea unor țări, tranziția, din curcubeu, a culorilor, sârmele duioase, siberiadele, vulturii maltezi și guguștiucii ialtezi.

Grigore Vieru, Fănuș Neagu, George Bălăiță, Bănuțescu, Ion Gheorghe, Marin Sorescu, Vasile Rebreanu, Băran, Paul Anghel, Vasile Vasilache, Ioan Alexandru, Sălcudeanu, Negoită Irime, Zilic, Dumbrăveanu, Săraru, Ilie Constantin, Breban, Scorobete, Leu, Bălan, Buzura, Hinoveanu, Baltag, Sergiu Adam, Petre Stoica, Tomuș, Cărneci, Țoiu, Iacoban, Păunescu, Tudor, Popescu, Eugen Simion, Manolescu Nicolae, Valeriu Cristea, Cornel Ungureanu, Fodor Sandor, Cimpoi, Cocora, Laszlofy Aladar, Iancsik Pal, Szilagy Istvan, Druță, Dan Laurențiu, Leu, Matcovschi, M. Ivănescu, Genoiu, Genaru, Arișanu, Balint Tibor, Hobana, Tugiu, Ghilia, Veress Zoltan, Andrieș, Hajdu, Serafim Saka, Tomozei, Cosașu, Platon Pardău - 60 de scriitori extraordinari, care au scris cu pregnanță despre propriile lor vieți și despre faptele ce au depășit marginile propriilor lor vieți!

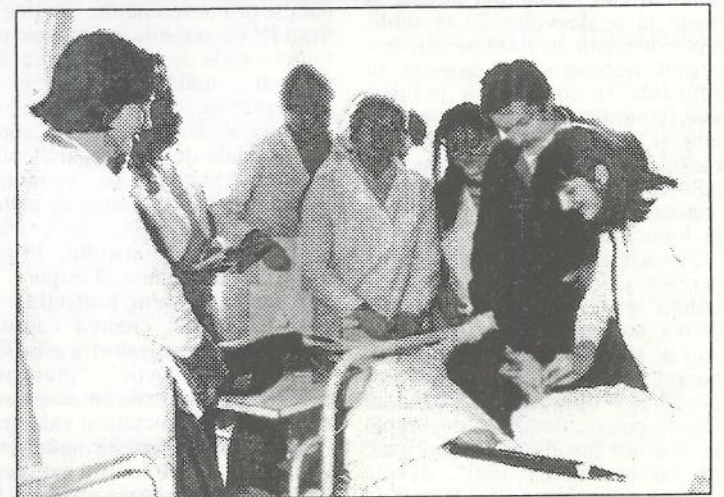
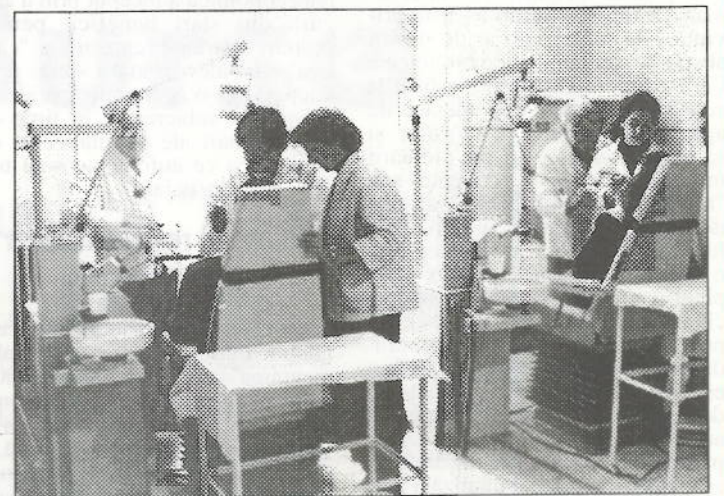
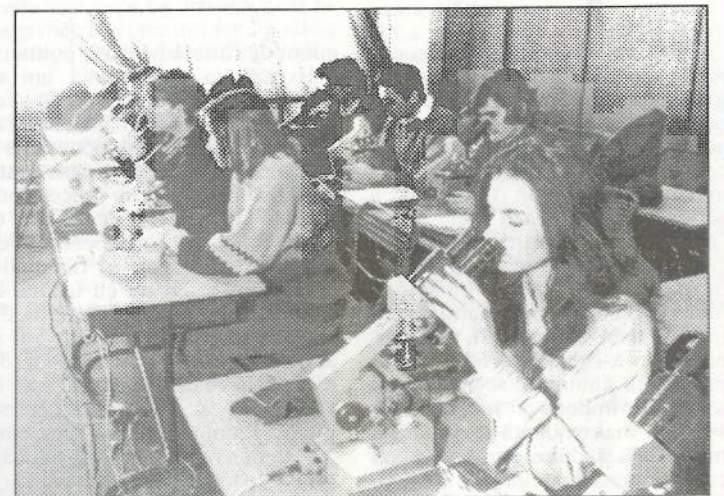
Și fiindcă Grigore Vieru este, din generația 60, primul scriitor care împlinește în această primăvară 60 de primăveri, și pe care nu l-a doborât nemernicia valurilor, generația aceasta s-ar mai putea numi Labiș-Stănescu-Vieru. Generația 60, reluând legătura cu tradiția culturală românească, a mai realizat ceva extraordinar, prin scrisul lui Grigore Vieru: a demonstrat că limba română nu poate să despartă două țări care fac parte din același popor, că limba română nu poate, va să zică, să valideze ce încă mai vor și azi unii generali agricoli ai armatei moarte în păpușoi!

Generația Labiș-Stănescu-Vieru încă este zguduită de valuri - firește! E încă plină de naivitate, încă oasele corabiei n-au fost sparte cu desăvârșire, încă prin fereastră din pântecul arcei generația 60 speră să vadă absolutul, cerul înseninat și porumbelul cu frunza de măslin!... Oricum, generația potopului va dăinui și după terminarea potopului!

Să nu-i stingherim lui Grigore Vieru acest viș! Să-i urăm: La mulți ani, Grigore!

Cursuri la Facultatea de Medicină a Universității "Spiru Haret"

Studentii mediciniști la lucrări practice, la ora de anatomie, la farmacologie și la stomatologie — discipline predate în spitale clinice din București: Fundeni, Grivița și Spitalul "Gh. Marinescu".

Din ziarul "Tineretul liber"

Universitatea "Spiru Haret" refuză ideea de consorțiu și cere vizită la fața locului

● Academician ION COTEANU:
"La facultăți de alt profil au fost făcute vizite. De ce nu și la medicină?"

● Prof. dr. GAFAR MEMET:
"Comisia de medicină nu se gândește că distruge viața unor tineri cu aspirații?"

● Prof. dr. ALEXANDRU OPROIU:
"Comisia de medicină este incompetentă. Cer schimbarea ei!"

● Prof. dr. VICTOR CIOBANU:
"Avem condiții foarte bune, comisia le contestă fără să fi venit aici!"

"UN CONSORTIU UNIVERSITAR NE-AR DEZAVANTAJA"

Discuția a început prin punerea în temă a interlocutorilor noștri cu soluțiile propuse de ceilalți rectori de la universitățile particulare în dezbaterile maraton publicată nu demult în ziarul nostru. Conducerea de la "Spiru Haret" nu a agreat din capul locului ideea formării unui consorțiu universitar. "Pe noi ne-ar dezavantaja cumplit. Baza noastră materială este net superioară celorlalte facultăți de medicină și deci unificarea cu o altă facultate mai slabă nu ar fi decât în folosul acesteia și nicidecum al nostru" (prof. dr. Alexandru Oproiu, decanul Facultății de Medicină). Decanul de la Stomatologie, prof. dr. Gafar Memet dă exemplu de clinici, spitale, care în urma unor contracte cu Universitatea "Spiru Haret" reprezintă "teritorii ale medicinștilor de la "Spiru Haret" unde ei pot să-și desfășoare activitatea practică". Rectorul Ion Coteanu îi completează, anunțând în treacăt numele unor cunoscuți profesori, personalități în domeniul lor.

Cu alte cuvinte, nimeni din conducerea universității nu agreează ideea unificării; autonomia universitară, dar mai ales personalitatea unei instituții de învățământ superior fiind valabile și la învățământul particular. Am fost uimiți de această reacție mai ales că la amintita discuție maraton prof. dr. Dolphi Drimer a declarat că între universitatea domniei sale și "Spiru Haret" există deja o înțelegere tacită în ceea ce privește unificarea. Decanul Facultății de Medicină de la "Spiru Haret", prof. dr. Alexandru Oproiu ne declară amuzat: "Poate există o înțelegere între cele două facultăți, dar ea există numai în imaginația dlui Drimer. Dacă,

În ziarul nostru de ieri, (joi, 23 februarie - n.n.) prof. dr. Ioan Mihăilescu, președintele CNEAA declara: "Până în prezent la nici una din cele 49 de facultăți de medicină particulare neautorizate nu s-a acceptat efectuarea de vizite la fața locului". Dar tot președintele CNEAA adaugă: "Este posibil să se accepte de către consiliu efectuarea de vizite, însă acestea vor fi doar de constatare".

Despre importanța pe care o acordă facultățile particulare vizitelor la fața locului se pronunță astăzi profesorii de la Universitatea "Spiru Haret".

printr-o minune, am dori să ne unificăm cu cineva, în nici un caz nu am face-o cu Universitatea Ecologică".

"COMISIA DE MEDICINĂ M-A JIGNIT PROFUND"

Venerabilul profesor Ștefan Milcu a ținut să ne spună că se simte profund jignit de comportamentul Comisiei de medicină a CNEAA care a dat un verdict "cu ochii închiși", refuzând de la început să vină la fața locului să constate că cele scrise în dosarul de autoevaluare sunt reale. "După informația noastră sunt facultăți mai slabe decât "Spiru Haret". Eu nu mă aflu întâmplător aici. Am fost la Universitatea Ecologică și am plecat. Nu stau într-un loc care nu este serios. **Facultățile care sunt bune să rămână, iar cele care nu corespund cerințelor să fie desființate.** Toate, însă, trebuie verificate la fața locului.

Eu cred că această comisie trebuie să

aibă în componența ei și reprezentanți ai învățământului particular. Personal cer să se revizuiască structura comisiei. Am crezut că s-a terminat dictatura. După părerea mea, această Comisie de medicină a aplicat, ca mentalitate, o măsură dictatorială, din birou. Ceaușescu se ducea, cel puțin, pe teren să vadă cum stau lucrurile. Eu am semnat dosarul de autoevaluare al Universității "Spiru Haret". Componenții comisiei mă cunoșteau destul de bine și știau că nu-mi pun semnătura pe minciuni. Mă simt foarte jignit de modul cum au procedat".

Ceilalți membri ai conducerii Universității consideră de asemenea că membrii comisiei au dat dovadă de subiectivism, plecând la drum cu idei preconcepute. "Vă spun cu mâna pe inimă dacă dl. Bruckner, președintele Comisiei de medicină ar fi știut că noi cei de aici nu suntem profesori la această facultate ar fi venit cu siguranță să viziteze instituția și să analizeze situația la fața locului" (prof. dr. Gafar Memet).

"ESTE MAI UȘOR SĂ LUCREZI CU 70 DE STUDENȚI DECÂT CU 1000"

"Suntem de acord că există facultăți particulare foarte slabe. Mai ales cele de medicină care au cursuri cu frecvență redusă. Dar există și facultăți de stat, înființate după '89, care sunt mai slabe decât cele particulare, din aceeași categorie. Dacă se va face o selecție națională, să se țină cont și de toate aceste aspecte", este de părere prof. dr. Victor Ciobanu, prorectorul Universității.

Sunt aduse în discuție sălile supraaglomerate în care învață studenții de la stat, baza materială care este în unele locuri într-o stare "de plâns". "Este mult mai ușor să lucrezi cu 70 de studenți pe care-i cunoști, pe care îi poți urmări, le poți cunoaște evoluția, și alta să lucrezi cu 1000 de studenți odată. Să predai un curs unui amfiteatru «plin» de studenți medicinști e ca și cum ai vorbi la o demonstrație, la un miting. Asta nu înseamnă școală" (prof. dr. Alexandru Oproiu).

Se revine la Comisia de medicină care nu a luat în considerare factorul uman implicat direct în învățământul particular-tinerii. Situația lor este destul de dificilă. Debusolați și dezorientați, aceștia își întrebă profesorii: "Și noi ce facem?". "De unde să știm noi că nu distrugem viitorul unui tânăr foarte dotat? Ar trebui să ne gândim, în primul rând, la acești copii și după aceea la orgoliile personale", afirmă prof. dr. Alexandru Oproiu.

■ AURA DOBRE
Foto: MIHAIL SANDU

ANALIZE SOCIALE PE TIMP DE INCERTITUDINE

(Continuare din pag. 1)

Astfel că nu întâmplător la confluența intereselor naționale, cercetarea și analiza experienței sociale, a tendințelor dezvoltării civilizației, căutarea răspunsurilor privind viitorul reprezintă vii puncte de atracție, de reflecție și de confruntare a opiniilor. Cu atât mai mult se impun a fi examinate asemenea fenomene, în-deosebi semnificația lor în contextul marilor schimbări socio-politice, naționale și internaționale. Așa cum sublinia președintele Clubului de la Roma, Ricardo Diez Hochleitner, în prefața la ediția engleză a raportului din 1991, "omenirea va trebui să trăiască mereu cu problematica epocii sale... situațiile în schimbare, mai ales cele care decurg din soluționarea problemelor din trecut, creează noi dificultăți, care, ca de obicei, interacționează. Mai mult, în epocile în schimbare rapidă, cum este cea de azi, este de așteptat ca ansamblul problemelor și înțelegerea importanței lor relative să evolueze rapid. Aceasta, pentru că, pe de o parte, percepția noastră devine mai limpede și, pe de altă parte, pentru că noile cunoștințe duc la descoperirea de noi pericole"¹⁾.

O asemenea înțelegere a problematicii epocii, a tranziției, în cazul țărilor din Europa Centrală și de Est, printr-o care și România - tranziție percepută și evaluată ca un drum complex și contradictoriu al tuturor și al fiecărei țări în parte - presupune acceptarea ideii că transformările din această parte a lumii nu au părăsit un "sistem", un "model" pentru a se înscrie automat și mecanic altuia. Cum observă în această privință un reputat sociolog: "Țările Europei Centrale și de Est nu s-au debarasat de sistemul comunist pentru a-l înbrățișa

pe cel capitalist (oricare ar fi acesta); ele s-au scuturat de un sistem închis pentru a crea o societate deschisă...", aceea a libertății, competiției și raționalității²⁾.

Probabil că și din asemenea considerente, dar, cu siguranță, pornind de la principiul recunoașterii ritmului rapid al schimbărilor sociale specifice ultimelor decenii și impactului lor național și internațional, o serie de analize și cercetări sociologice occidentale se orientează către sinteze privind asemenea schimbări, pe de o parte, iar pe de altă parte, asupra înșelăciunilor teoretice, domeniilor și căilor noi deschise în sfera sociologiei prin raportare continuă la câmpul experienței sociale. Astfel, o lucrare precum **Sociologii contemporane**, datorată lui Pierre Ansart și o alta intitulată chiar **Sociologia experienței**, elaborată de François Dubet, aparute relativ recent - prima în 1990 iar a doua, anul trecut, - aduc în atenție, pe de o parte, problema noilor achiziții ale științei iar pe de altă, nevoia racordării sale continue la schimbări, inclusiv sub aspectul sesizării cât mai pertinente, al anticipării, dacă se poate, a naturii și sensului schimbărilor sociale, cu toate dificultățile generate de evaluările pe termen mediu și scurt, când cu greu pot fi evitate capcanele incertitudinii, în-deosebi datorită rapidității și presiunii faptelor sociale ca și modificării și evoluției conceptelor și cadrelor teoretice.

În această privință, Pierre Ansart constată că deceniul 1980-1990 a adus, în sociologie, noi dezvoltări - strâns legate și chiar generate de viața social-economică - punând într-o lumină nouă paradigme precum: comunicarea, viața cotidiană, imaginile și reprezentările (despre om și societate), imigrările, socio-

lingvistica³⁾.

Se înțelege că analizele sociale privind schimbările contemporane, ritmul și calitatea lor nu sunt și nu pot fi abstracte, ipotetice, rupte de realități și interese, inclusiv naționale; orice analiză are implicații - istorice, sociale, naționale, politice - care nu pot fi nici ascunse, nici ocolite. Cum scrie autorul citat, "vocația politică a sociologiei este larg recunoscută și bine stabilită; sociologul se dorește un specialist strict al domeniului său, preocupat, în primul rând, de demonstrația științifică; dar, propunând o cunoaștere generalizată a raporturilor sociale și, deci, a raporturilor de forță care străbat inegalitățile sociale, el nu poate să propună decât o viziune critică a ordinii sociale"⁴⁾.

În concepția autorului, sociologia, astfel concepută, trece dincolo de "discursul de clasă", sectar, necesar închis, ca și de cel politic, deformat de la sine prin legăturile cu o anumită reprezentare politică. Vocația sociologiei ca știință este de a se ține la distanță de "politica la zi" și de a menține, față de o ordine inegalitară și injustă, o poziție consecvent rațională, exprimată printr-o critică fără concesii. Din această perspectivă, sociologul nu are a se substitui nici oamenilor politici, nici mișcărilor sociale și politice, el oferind "arme intelectuale" și argumente, a căror folosință nu o poate însă controla. De aici și dificultatea analizelor sociale pe timp de tranziție, adică de incertitudine.

1) A. King, B. Schneider, **Prima revoluție globală. O strategie pentru supraviețuirea lumii**, Editura Tehnică, București, 1993, p. IX.

2) Ralf Dahrendorf, **Reflecții asupra revoluției din Europa**, Editura "Humanitas", București, 1993, p. 37.

3) Pierre Ansart, **Les sociologies contemporaines**, Edition du Seuil, Paris, 1990 (Anexa de la paginile 317-322 sintetizează concluziile punctele de vedere ale autorului asupra impactului dintre experiența socială și cunoaștere).

4) Idem, p. 302.

crearea sa învingătorii și învinșii în viitoarea ordine mondială, unde Bulgaria se află evident în grupul celor învinși.

După 1979 intervine o schimbare în politica externă americană. În Polonia se constituie "Solidaritatea", în Europa de Est apar primele organizații și mișcări disidente. "În acest moment Occidentul întreprinde măsuri acționând asupra sectorului cultural și de învățământ din aceste țări. Astfel, la Oxford este înființată fundația "Jan Hus" pentru sprijinirea disidenților cehi, slovaci și polonezi", explică Bachmeier. În case particulare se țin seminarii ilegale. Absolvenții primesc diplome ale Universității Oxford, lucru care însă nu se făcea din generozitate. Toate aceste activități erau finanțate de Soros cu scopul schimbării mentalității est-europenilor.

Cine este de fapt Soros? Potrivit celor afirmate de Bachmeier, întemeietorul fundației "Societatea deschisă", este cetățean american de origine ungară. Fundația sa este în strânsă legătură cu centrele financiare americane. Însuși Soros este participant în cadrul grupului Bilderberg și este unul dintre cei mai bogați oameni din lume. "Interesant este că el a început de la zero și într-o perioadă incredibil de scurtă a devenit extrem de bogat, ceea ce fără acordul cercurilor financiare internaționale ar fi fost imposibil. Aceasta nu înseamnă oare că el îndeplinește anumite funcții? Nu o dată Soros a declarat că 80 la sută din timpul său îl consacră Europei de Est". În acest sens sunt orientate eforturile fundației sale în Bulgaria și în celelalte țări est-europene. Prin acordarea de burse și prin sponsorizarea unor activități culturale se urmărește influențarea politicii de învățământ și culturale.

O altă verigă importantă este "Fundația pentru învățământ" din New York, care este în strânsă legătură cu Banca Mondială. Aici se elaborează direcțiile de dezvoltare a activității de învățământ ale diferitelor state est-europene. Sunt împărțite burse, se întrețin relații cu miniștrii învățământului. Prin aceasta nu doresc să spun că, în principiu, lărgirea studiilor și calificării este ceva negativ. Dimpotrivă. Dar trebuie cunoscute scopurile care se află

în spatele acestor activități", afirmă P. Bachmeier. În opinia sa, procesele actuale amintesc de metodele brutale din anii '40 și '50 când în Europa de Est a fost implantat modelul sovietic. În prezent, însă, acest lucru se realizează cu "mănuși de catifea". Dorește să sublinieze faptul că fundațiile occidentale nu au ca scop să promoveze cultura europeană tradițională, ci așa-numita civilizație nouă. Care este conținutul acestei "noi culturi"? Este o ideologie care se ascunde în spatele noțiunii de liberalism, a cărei esență este cea a "societății deschise" edificată pe principiul concurenței și al succesului individual, al unei culturi orientate exclusiv spre un consum material", explică expertul austriac. "Oricât aș fi pentru colaborarea dintre popoare și națiuni, consider că desființarea granițelor va servi întotdeauna celui mai puternic. Spuneți-mi ce a câștigat Bulgaria din deschiderea granițelor cu cinci ani în urmă?", întreabă P. Bachmeier. Și Biserica este atrasă în această politică. Dorește să avertizeze și în legătură cu marele pericol legat de hotărârea privind autogestiunea culturii și învățământului, spune el. Statul nu trebuie să uite de rolul său de formare a adevăratelor valori umane și naționale. Eu sunt pentru o Europă a popoarelor și națiunilor și împotriva oricărui tip de hegemonie și de "noi ordini mondiale". Pretențiile SUA de putere culturală conducătoare mondială provin de la puterea lor financiară și militară. De aceea ei recurg la ideologia "societății deschise" - a desființării granițelor, religiilor și culturilor. Bulgaria este un exemplu în acest sens. Deschiderea granițelor ei după 1989 a fost îndată folosită de propagandiști și misionari din Est și din Vest, de secte religioase în vederea inoculării unor culturi și religii străine. La întrebarea dacă Bulgaria sau alte state sunt amenințate de dispariția culturilor și granițelor lor naționale, expertul austriac a răspuns: "Nu cred că acest lucru se va realiza vreodată. În final, această politică va eșua, dar trebuie avut în vedere faptul că învățământul și cultura sunt sectoare hotărâtoare în această ofensivă".

LPM/C

Din presa internațională

"Societatea deschisă"

(Articol publicat în săptămânalul bulgar "168 Ceașă")

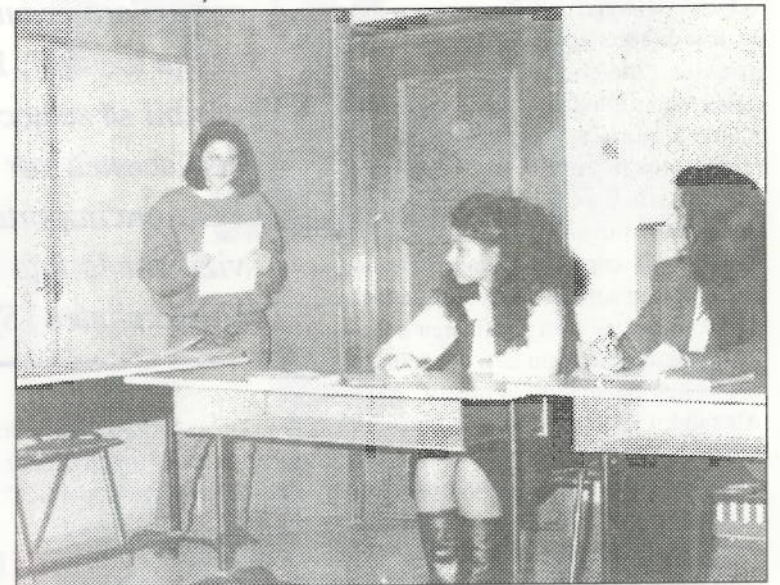
Culturile naționale ale țărilor est-europene sunt amenințate de o expansiune culturală a SUA, precum și a marilor state vest-europene, cum sunt Franța, Germania și Marea Britanie, afirmă dr. Peter Bachmeier, șeful Departamentului "Politica învățământului și științei" din cadrul Institutului pentru Europa de Est și Sud-Est de la Viena. "În spatele aparențelor apeluri pentru cultură europeană, pentru cultură universală se urmărește slăbirea și ștergerea identității naționale a culturilor și tradițiilor de învățământ din diferite țări europene", a declarat acesta publicației "168 Ceașă".

După cel de-al doilea război mondial, harta lumii a fost croită la Yalta, iar factorul determinant în politică a fost confruntarea pe plan militar. După schimbările care au avut loc în 1989 a început un nou proces de reîmpărțire a lumii. Dar de data aceasta nu supremația militară, ci dominația culturală va stabili "noua ordine mondială". "Un factor important a devenit ofensiva occidentală, care s-a concentrat asupra activității de învățământ din țările din Europa de Est și Centrală cu scopul formării unei intelectualități noi", se arată în studiul recent publicat al omului de știință austriac de la renumitul institut vienez sus-menționat. "În spatele acestor aspirații se află interesele economice ale unor concerne internaționale și cercuri bancare. Aceștia au ajuns la concluzia că statele naționale, guvernele naționale și granițele naționale constituie piedici pentru ambițiile lor economice și vor face tot ce să le înlăture. Dar pentru a realiza aceasta, este nevoie în primul rând de ștergerea identității naționale", afirmă P. Bachmeier. Cum să se realizeze acest plan? "În 1991, Bush a lansat ideea unei "noi ordini mondiale" care să fie realizată sub conducerea SUA. La baza proiectului privind desființarea statelor naționale s-a aflat ideea realizării unei dominații politice a SUA asupra lu-

**o fundație
pusă în
slujba unui
genocid
al culturilor
naționale**

mii prin crearea de structuri noi, mai mari, așa cum este Uniunea Europeană, subliniază Bachmeier. Prin Uniunea Europeană cercurile financiare internaționale tind să impună interesele lor economice în Europa occidentală. Concomitent cu aceasta, UE trebuie să joace în Est rolul "calului troian". Expertul austriac consideră că liderii acestor acțiuni pot fi găsiți pe Wall Street, dar și în băncile londoneze, pariziene și de la Frankfurt, de unde se efectuează finanțarea diferitelor proiecte și inițiative. Fără a recomanda ca Bulgaria să se izoleze, expertul austriac consideră că a sosit timpul ca Europa occidentală și SUA să fie privite critic, ca acțiunile lor să fie supuse unei analize critice. "Integrarea cu UE nu va aduce avantaje est-europenilor". Cunoscutul politolog american Alvin Toffler numește acest proces "colonialism cu mănuși de catifea".

Potrivit "noii hărți a lumii" publicate în revista engleză "The Economist", lumea este împărțită în cinci comunități culturale. Cea având rolul conducător este comunitatea euro-americană, din care fac parte SUA, Canada, America Latină, Europa occidentală și centrală. Dacă urmărim cu atenție granița dintre Est și Vest vom constata că aceasta delimitează țările catolice de cele ortodoxe, iar cele din urmă ar forma, sub conducerea Rusiei, a doua comunitate culturală, cea euro-asiatică; a treia este cea islamică, a patra este cea confucianistă și a cincea - hindusă. Este o concepție confirmată și de politologul Samuel Huntington, precum și de Jacques Attali în lu-

Lección practică la Facultatea de Drept a Universității "Spiru Haret".

Ignoranță sau provocare?

Prof. dr. MIRCEA NICOLAESCU

Cum este îndeobște cunoscut, confruntările politice și de idei asupra reazășărilor ce vor defini noua arhitectură europeană au adus în prim plan și problema relațiilor interetnice sau, mai precis, a raportului etnie - statalitate. Liderii politici ai UDMR și cercuri maghiare, inclusiv oficiale, din exterior fac eforturi deosebite pentru acreditarea ideii că relațiile interetnice, respectiv promovarea drepturilor minorităților etnice, mergând până la autonomie și autogovernare teritorială, constituie problema fundamentală, miezul reînnoirii Europei pe baze democratice. Nemulțumiți de contextul **drepturilor omului** în care forurile europene au rezolvat cererile lor - stornicind clar raportarea membrilor minorităților etnice la națiunea în mijlocul căreia trăiesc în calitate de indivizi cu drepturi și obligații egale cu ceilalți cetățeni, inclusiv în privința respectului limbii oficiale și nu cu drepturi speciale colective, izvorâte din condiția apartenenței la o etnie minoritară - aceștia încearcă, pe lângă cancelariile occidentale și forurile organizațiilor europene și euro-atlantice, să obțină **drepturi preferențiale colective**, mergând până la recunoașterea autonomiei administrativ-teritoriale și autogovernării locale. După cum declara deputatul UDMR, Gyorgy Frunda, la Strasbourg, la Consiliul European, problema minorităților naționale nu mai este doar o componentă a drepturilor fundamentale ale omului, ci a devenit o problemă politică fundamentală a stabilității în întreaga Europă, iar "atât prin programul său, cât și prin activitatea sa, UDMR și-a dovedit nu numai vocația europeană, dar și constituționalitatea și legalitatea ei în România". Această teză, consecvent prezentă în poziția UDMR, a fost însoțită în permanență de o zarvă internațională bine concertată și întreținută prin neadevăruri și falsuri istorice, geografice și statistice privind "discriminările deosebit de grave" la care ar fi supuși etnicii maghiari în România, ca și de crearea unei imagini total deformate prin cereri către forurile internaționale ori guvernele occidentale de a insista pe lângă guvernul român, cum susține G. Frunda, pentru învățământ în limba maternă, pentru folosirea limbii materne în administrația locală, în justiție, la nivel local, ca și cum aceste drepturi nu ar exista la noi.

Preocupare firească

Privită în contextul dezbaterilor legate de marile transformări pe care le înregistrează lumea contemporană, preocuparea pentru problematica relațiilor interetnice este firească. Ea relevă, în fond, vitalitatea faptului național, aiestă viabilitatea națiunii și statului național, ca și a conceptelor subiacente de patrie, etnie, interes național, identitate și specific național, independență și suveranitate, de care nu ne putem lipsi în analiza și prospectarea problemelor majore ale lumii, inclusiv a tranziției postcomuniste și a relațiilor dintre centrele de putere ori procesele integraționiste. Dar atât practica, precum și gândirea contemporană avansată relevă nevoia imperioasă a unei corecte utilizări și delimitări a acestor concepte, nu prin izolarea și supraestimarea până la absolutizare a factorului etnico-lingvistic, așa cum încearcă ostentativ promotorii "drepturilor colective ale minorităților etnice", ai auto-

miei și autogovernării pe criterii etnice a comunităților locale, ci în realitatea sa unitară, integrată și integratoare, a comunității de teritoriu, de origine etnică și limbă, de viață economică și statală, de intercorelare și intercondiționare reciprocă a tuturor acestor planuri, pentru că numai pe temeiul unei asemenea abordări, proiectată în totalitatea condițiilor naționale ale dreptului umanitar, își pot găsi rezolvarea și drepturile minorităților, inclusiv ale celei maghiare din țara noastră. "Națiunea - scria cu doi ani în urmă sociologul francez Dominique Schnapper - nu este etnia. Instituția sa presupune depășirea unei serii de identități particulare, integrate în interiorul unei comunități mai vaste, de altă natură, condusă de o autoritate distinctă a societății, statul, statul național... în care toți indivizii respectivei națiuni se recunosc ca tot atâtea elemente egale și prin care ei se definesc în relațiile cu exteriorul". Premierul francez E. Balladur, în Parlamentul European, la Strasbourg, era și mai precis, răspunzând unui deputat maghiar: "Drepturile minorităților nu trebuie împinse până acolo încât să provoace dezmembrarea statelor în care se află".

Ne îndoim că liderii UDMR și sprijinitorii lor din afară să nu aibă cunoștința de literatură de mare autoritate științifică și politică (am adăuga la menționările de mai sus și concepția similară a lui Boutros Boutros Ghali, secretarul general al ONU) în care, pe drept cuvânt, rezolvarea problemelor interetnice, în țările est-europene, este subordonată democratizării generale a societății, edificării economiei de piață și, așa cum precizează documentele în materie adoptate de forurile internaționale, loialității individului, indiferent de etnie, față de legile, și, în primul rând, față de Constituția țării în care trăiește. Ne îndoim, de asemenea, de faptul că aceștia nu știu că statul român, cu cei aproape 90 la sută de cetățeni aparținând etniei al cărei nume îl poartă țara noastră, este unul din cele mai omogene state din acest punct de vedere și că, exceptând etnia maghiară, ce constituie 7.1 la sută din populația țării (de fapt, liderii U.D.M.R.), toate celelalte grupuri etnice, fără rezervă, relevă conviețuirea armonioasă, înțelegerea și respectul de care ele se bucură pe pământul României și care, de altfel, explică și dăinuirea aici, de multe secole, chiar a unor etnii reduse la număr.

Nu e întâmplător că, în România, lucrurile se văd în același fel. "Revendicările autonomiei teritoriale pe criterii etnice sunt inacceptabile pentru că sunt nejustificate juridic, iar experiența istorică, care nu poate fi ignorată, a dovedit că de dăunătoare ar fi acceptarea acestor revendicări care, în esență, ar conduce la masarea unor frontiere în interiorul celor deja existente...", precizează președintele țării, Ion Iliescu.

Să nu fie, oare, conștienți susținătorii pretențiilor cu totul neobișnuite ale U.D.M.R. și promotorii falsurilor asupra acestei problematice că dau, inclusiv economic, provocare fie prin întârzierea obținută la Washington privind "clauza națiunii celei mai favorizate" ori prin "purgatoriul" la care România a fost supusă pe nedrept la Strasbourg, s-au răsfrânt în egală măsură și asupra etnicilor maghiari din țara noastră? Și în Occident există tensiuni interetnice, dar ele sunt, cu rare excepții, abordate în cadrul jocului democratic și, mai ales, fără sprijin, fățiș sau ascuns, din afară, ca în cazul

nostru. Ce s-ar întâmpla acolo - ne punem și punem această întrebare, mai ales liderilor UDMR și sprijinitorilor lor din afară - dacă, de exemplu, zecile de milioane de mexicani din S.U.A., care reprezintă oricum cu mult peste 7 la sută din populație, sau cele aproape cinci milioane de arabi din Franța - și putem apela și la alte cazuri - ar avea, față de statul în care trăiesc și ai cărui cetățeni sunt, măcar pretenția de a avea școli în limba lor, de a o putea folosi în justiție, ca la noi, pentru a nu mai vorbi de reprezentarea parlamentară, care - caz unic în lume - le este asigurată minoritarilor etnici în țara noastră indiferent de număr?

Comportament duplicitar

Dar cu mult mai gravă este duplicitatea de comportament, atât a liderilor UDMR, cât și a sprijinitorilor săi din afară, care arată adevărat obiectiv al acțiunilor lor, și anume constituirea unei **enclave politico-teritoriale pe criterii etnice cu atribuții statale**, inclusiv de relații diplomatice, după cum declară unii membri ai conducerii organizației maghiare. Înțierând neconținut statul național român, declarând repetat și insistent că resping această lege fundamentală a Constituției statului în care locuiesc și împoșcând poporul și statul român cu invective de neconceput în lumea civilizată, liderii UDMR, nederanjați de autoritățile române, au constituit, la 18 februarie, "Prezidiul Consiliului Primarilor și Consilierilor UDMR"; după ce au organizat structuri de autoritate statală în județele cu majoritate maghiară, ei au început să emită acte, în unele localități, în care "Consiliul local" este înlocuit prin "Autogovernarea orașului" respectiv; au lichidat patrimoniul istoric românesc din Harghita și Covasna, au înlocuit stemele unor consilii locale cu altele, horthyste, iar afișarea drapelului maghiar și intonarea imnului Ungariei au devenit practici uzuale.

Dar asemenea acțiuni, nu numai de instaurare, dar și de manifestare statală ca atare, sunt, de fapt, o continuare a politicii anterioare. Pentru că școlile din care copiii români au fost alungați, în propria lor țară, în ianuarie 1990, de membri ai UDMR, cei peste trei mii de locuitori români, majoritatea învățători și profesori, care, în urma presiunilor, amenințărilor și persecuțiilor la care au fost supuși, au fost obligați să-și părăsească locurile de muncă și gospodăriile din județele Covasna și Harghita sau au fost supuși unor tendințe de maghiarizare, ca și bisericile ortodoxe ori cimitirele românești, inclusiv ale eroilor, lăstate în ruină, neglijate cu bună știință în comune gospodărite de reprezentanți ai UDMR - toate acestea nu numai că reamintesc cele întâmplate în perioada ocupației horthyste din anii 1940-1944, dar și ceea ce a reprezentat, pentru elementul românesc din aceste zone, fosta Regiune Autonomă Maghiară, instituită din ordinul Moscovei; mai ales, îngrijorează ceea ce ar putea să se întâmple din nou într-o asemenea enclavă despre care Consiliul UDMR nici nu se sfiește să o numească "parlament propriu".

Obsesia separatismului, a "discriminării pozitive" de tip segregacionist mărturisește mentalitatea elitistă, orgolioasă și caracterul retrograd, opus mersului istoriei, al

Motto: Drepturile minorităților nu trebuie să provoace dezmembrarea statelor.

EDOUARD BALLADUR

politicii UDMR, semănând, ca două picături de apă, cu "apartheidul" colonial desființat cu câțiva ani în urmă în ultimul său bastion din Africa de Sud ori cu concesiunile coloniale din China secolului trecut, la intrarea cărora stătea scris: "Interzis pentru câini și chinezi". Pentru că vrem-nu vrem, cam asemenea enclave doresc unii lideri maghiari să constituie, în mijlocul României, prin instituirea, de fapt, pas cu pas, a autorității "Consiliului Primarilor și Consilierilor UDMR", organ nelegal, care dublează instituțiile legal constituite și, în fond, diminuează suveranitatea națională, aduce atingere ordinii de drept și, după cum remarcă specialiștii, prejudiciază prevederile "Cartei Europene", care, în articolul 4, prevede expres: "**Competențele de bază ale colectivităților locale sunt fixate prin Constituție sau prin lege**". Or, la noi în țară, atât Constituția, cât și Legea 69/1991 privind administrația locală prevăd expres că "**aplicarea principiilor autonomiei locale și descentralizării serviciilor publice nu poate aduce atingere caracterului de stat național unitar al României**" (art. 1, al. 3). Atunci de ce se supără liderii UDMR dacă sunt chemați la ordine și somați să intre în normalitate, pentru o flagrantă încălcare a legilor țării și, în fapt, pentru desconsiderarea ordinii publice și a obligației elementare a loialității față de stat, loialitate de care fac atâtea caz, și, mai ales, cum poate fi înțeleasă iritarea autorităților de la Budapesta, care, printr-un gest de neobișnuită impolitețe și grosolan comportament diplomatic, anulează întâlnirea programată a primului-ministru cu emisarul guvernului român, venit să discute tocmai problema minorității maghiare din România? Și cum ar fi răspuns autoritățile maghiare, ale căror preocupări în privința drepturilor minorităților etnice din propria

țară sunt cu mult în urma celor din țara noastră, dacă ar fi trebuit să se confrunte cu pretenții ca acelea ale liderilor UDMR, cu comportamentul jignitor al acestora privind dialogul cu autoritățile române?

Atât tonul prin care primul-ministru Gyula Horn cere conducerii de la București să se desolidarizeze "într-o manieră mult mai categorică de încercările de a pune la îndoială constituționalitatea și legitimitatea UDMR", cât și motivarea "nevinovăției" liderilor maghiari din Transilvania ("Consiliul Reprezentanților UDMR funcționează de peste doi ani"), precum și continua insinuare privind condiționarea Tratatului de bază de rezolvarea pretențiilor UDMR atrag atenția că este vorba de o acțiune îndelung coordonată, cu iz neorevizionist-iredentist, învăluită într-o propagandă ce nu a cruțat nici un efort și care încearcă să folosească, chipurile, bunele intenții și interesul țării noastre de a încheia Tratatul de bună vecinătate cu Ungaria înainte de sfârșitul lunii martie a acestui an, de reuniunea de la Paris. Numai că interesul este comun, în această privință, fiind același și pentru statul român și pentru cel maghiar. Vrând-nevrând, această împrejurare și, mai ales, politica faptului împlinit, perseverent aplicată de UDMR, sprijinită nu numai din exterior, dar și de inconsecvențele și miopia unor forțe politice din țară, ne aduc în minte vorbele cu care, în 1935, Nicolae Titulescu se adresa guvernului maghiar de atunci: "Dumneavoastră veniți cu limbaul meșteșugit al celor care au ținut în robie poporul român, cu limbaul măsurat, cu limbaul care nu păcătuiește nimic ca formă, pe care însă, dacă l-aș cerceta de aproape, aș găsi în el venin și otravă". Pentru că prea sunt numeroase și clare asemănările.

Noi spații de învățământ amenajate de Universitatea "Spiru Haret" la Palatul Sporturilor și Culturii.

Renașterea spiritualității românești

Linia de continuitate a cercetărilor noastre etnologice

- interviu cu acad. prof. ROMULUS VULCĂNESCU

- Stimate domnule profesor, mai întâi vă rugăm să încercați cea mai sintetică și mai cuprinzătoare definiție a etnologiei. Cum să-i înțelegem atributul de știință asociat astfel încât să nu împietzească conținutul adeseori inefabil al vieții culturale, artistice, ca cele mai relevante componente în definirea specificului unei națiuni, etniei etc.?

- Orice definiție a unei științe trebuie să fie sintetică într-un interviu, iar într-un studiu amplu să fie analitică. În aceste condiții definiția sintetică a etnologiei se poate referi la mai multe formulări. Noi, deocamdată, abordăm cea mai explicită definiție posibilă: etnologia este o disciplină care face parte din sistemul științelor omului (antropologia, psihologia, sociologia, etnografia, istoria, etica, estetica, axiologia etc.). Etnologia se ocupă cu studiul complex al culturii și civilizației comunităților etnice sau naționale. Posedă un microsystem de ramuri etnologice (etnografia, folcloristica, arte factuale și artizanatul), discipline care furnizează materiale analitice pentru sinteza tematică și un macrosistem de interștiințe, denumite și etnoștiințe care focalizează toate aspectele sintezei etnologice.

- Ce rol atribuieți specificului național în etnologie și cum l-ați definit în cazul poporului român? Capacitatea de sinteză, frecvent atribuită spiritualității românești, reprezintă sau nu un dat fundamental al specificului nostru național? Dacă da, ce caracteristici i-ați putea evidenția?

- Specificul național este o problemă abordabilă în toate științele despre om, cu precădere în etnologie, pentru că etnologia se referă la integralitatea textuală și contextuală a conținutului acestui concept.

Printre componentele specificului național menționăm: capacitatea de a deprinde orice muncă intelectuală, de a promova orice tehnică a muncii fizice, orice profesiune beletristică, de a fi creator de idei, de a fi înobilat de religiozitate prin temeinicia credinței, de a-ți ridica nivelul superior de competitivitate a spiritualității. Spiritualitatea este esența creativității etnice sau naționale, care îmbogățește pe lângă patrimoniul cultural autohton și pe cel al întregii umanități. Capacitatea de sinteză a specificului național alcătuiește baza spiritualității etnice sau naționale.

- Ce criterii ar trebui să stea la baza definirii și cultivării specificului național spre a nu se ajunge la proiecții subiective inadecvate?

- Definirea și cultivarea specificului național sunt promovate de două categorii de criterii: subiective și obiective. Cele subiective amplifică valențele și valorile specificului național

pentru a atribui un rol mai elevat etniei sau națiunii proprii în comunitatea umană. Cele obiective, bizuindu-se pe idei originale, pe descoperiri și invenții, pe cultură, sunt recunoscute unanim de opinia științific internă și externă. Ele dau specificului național girul unei spiritualități complexe, reprezentative și demne de a se ține seama de conținutul ei.

- Cum explicați fenomenul contemporan al alterărilor survenite în creația noastră populară? Cum ar trebui să luptăm împotriva acestor alienări?

- Fenomenul contemporan al alterărilor survenite în creația populară e generalizat și în creația cultă. Din această perspectivă, noi nu suntem singura victimă din Europa, dar nici prima. Unele țări cu tradiție culturală milenară au suferit atâtea alterări încât, în prezent, nu mai pot purifica sau elimina alterările din cultura lor populară și ce e mai grav, nici din cultura lor "savantă", fiind invadate acum de o cultură mass-media.

Alienarea culturii populare la români a fost mai ales impusă din afară, de o imitație de regim totalitar, rapace și nivelator, care urmărea utopia să creeze un "om nou", promovând cu forța o "cultură materială", axată pe o pseudospiritualitate ateică, deci antinațională. Utopia omului nou se perpetuează, în prezent, în crearea Statelor Unite ale Europei, care preconizează un "european nou", bineînțeles, în condiții democratice de acceptare consensuală pentru eradicarea dificultăților economico-sociale și unificarea forțelor de supraviețuire în întregul continent. Este, deci, vorba tot despre un om nou, un supraeuropean. Acest for european va conduce astfel alianța încât să elimine dușmăniile și marginalizările care subminează identitatea cultural-istorică; nu prin lupte de cucerire, dominare sau încorporare suprapastorală, ci prin înfrățire liber consimțită și presupusă armonie generală.

Datinile și tradițiile omului de omenie, omului harnic, credincios al religiei creștine (cea mai elevată dintre religiile lumii, ca religie a iubirii și de înțelegere și divinitate) sintetizează spiritualitatea românului care a supraviețuit, nu numai 45 de ani de umilințe, teroare și opresiune, ci mai mult, două milenii din istoria lui europeană. Autohtonul din Carpați și din perimetrul de ape carpatice, ce înconjoară țara, cum poetic spune Eminescu, "din Boian la Vatra Dornii... de la Tisa până la Nistru", adică în crucişul și curmezişul punctelor cardinale ale României, este conștient de nevoia stringentă de a reveni la drepturile lui legale, de român în țara lui, de a trăi, de a gândi și de a exprima în spiritul specificului lui național, toate aspirațiile lui de viață și

de a-și reînnoia în liniște destinul lui cultural în lume. Totul e să vrem acum, cât încă nu e prea târziu, pentru că cine știe ce ne pregătește viitorul capricios al istoriei în milenii doi!

- Ce rol are în acest proces educația în spiritul valorilor naționale și cum ar trebui să se desfășoare aceasta la nivelul întregului sistem de învățământ?

- Educația și instrucția în învățământul de toate gradele trebuie să corecteze fără ostentație alterările și alienările pe care le-am trăit până la revoluția din 1989. Numai în cunoștință de cauză, cu perseverență se va putea trezi cultul datinelor și tradițiilor străvechi care ne-au păstrat identitatea spirituală cu o religiozitate demnă de consemnat.

- Vă rugăm să stabiliți un raport concret între etnologie și limbă; ce concluzii derivă din faptul că astăzi limba română este supusă la numeroase agresivități, iar reacțiile de apărare din partea instituțiilor fundamentale ale statului sunt minime?

- Raportul între etnologie și limba etnică sau națională este firesc și permanent sinergic. Nu există etnie fără limbaj etnic decât în cazul pierderii conștiinței de sine sau a jughăvâșii limbajului prin aculturația lingvistică unilaterală a unui popor ce nu respectă pe altul. Limba unei etnii sau națiuni suferă alterări sau anomalii pe care le suportă cultura populară sau cea savantă. Echilibrul acestui raport îl deține statul de drept prin instituțiile lui de educație, societatea și religia oficială. Statul de drept trebuie implicat prin parlament și prin ministerele de resort la promovarea unor rapoarte strict necesare.

- Pe ce căi apreciați că pot fi împlinite aceste obiective și ce rol le atribuieți studenților într-o asemenea perspectivă?

- Studenții au datoria sacră de a prelua ștafeta culturală de la înaintași și de a o preda cu loialitate îmbogățită urmașilor lor, cu mesajul ce trebuie să fie mobilizator pentru viitor. Însă înainte de toate, studențimea actuală trebuie să cunoască istoria antecesorilor poporului român, de la etnogeneza lui (daco-romană) până în zilele noastre, (de la Vasile Pârvan, Xenopol, Iorga, Giurescu, de la marii geografi Simion Mehedinți, Ion Conea etc. și marii cărturari ai neamului românesc Mihai Eminescu, Ion Creangă, Liviu Rebreanu etc. la cărturarii din diasporă), ca să fie conștienți că suntem un neam de două ori erou și nobil (daco-roman) și că trebuie să ne considerăm neolatini prin existența de aproape 2000 de ani pe acest pământ.

- Credeți că practica cercetărilor de teren poate fi preluată astăzi? Dacă nu, de ce? Dacă da, din ce perspectivă și cu ce obiective la ordinea zilei?

- Cercetările de teren pentru etnologie (cu ramurile ei și cu interștiințele ei) pot fi reluate și trebuie să fie comparate între ele cu cele antebelică. Le putem asimila cu mitul lui Anteu, fiul lui Neptun și al Terrei, care atât timp cât lupta cu picioarele pe pământ era invincibil. Hercule, aflând secretul lui Anteu, îl prinse în brațe, îl ridică desprinzându-l de pe pământ; pierzându-și puterea, a fost ucis. Cercetarea

de teren s-a dovedit a fi mama tuturor științelor. În concluzie, cercetarea de teren trebuie să fie reluată din două motive: întâi, pentru că sprijină studiul etnologiei pe realitatea concretă, și apoi pentru că urmărește diferența dintre obiectivele anterioare anului 1940 și obiectivele actuale impuse de transformările survenite între timp în spiritualitatea națională. Etnologul trebuie să fie conștient că realitatea concretă a culturii și civilizația (chiar dacă n-ar fi intervenit ocuparea și tribulațiile războiului) ar fi evoluat lent pentru a se recorda la evoluția științifică contemporană în Europa.

- Cum vedeți, din această perspectivă, conlucrarea etnologilor cu sociologii, lingviștii, filosofii, cu alți specialiști angrenați într-o eventuală

cercetare multi și interdisciplinară?

- Conlucrarea etnologilor cu specialiștii celorlalte discipline din sistemul de științe ale omului converge și converge prin metoda interdisciplinarității care în timpul nostru a devenit un panaceu metodologic universal. Aceasta pentru că în contemporaneitate omul de știință gândește interdisciplinar inevitabil, de la sine (din curiozitate, din necesitate, din intuiție, din experimentare și din ipotezare), adică din tot ceea ce îl incită la noi descoperiri și invenții, unele rămase în stare de proiecte, altele transpuse în modele de creație utile omului secolului nostru.

■ Mihai IORDĂNESCU

EMINESCU să ne judece!

Și iată cum UDMR-ul face prozeliti în Moldova de peste Prut, după principiul că cine se aseamănă se adună! Aud că de cum s-a întors de peste Ocean, conducerea de la Chișinău, primită la Washington cu exces de bunăvoință, reacționează tot mai violent împotriva limbii române și se pare că nici un demers bucureștean nu poate s-o îmblânzească, oricâtă șampanie ar curge la parafarea unor "înțelegeri" comune. În pofida declarațiilor liniștitoare, crimele împotriva limbii române se înfăptuiesc, de astă dată, cu sânge rece și cu sadism. Și, se știe, toate crimele sunt odioase, dar paricidul și fratricidul sunt cele mai crunte. Ele depășesc groaza uciderii pruncilor. Sunt înșeșiuciderea sângelui și însângerarea memoriei.

Ca foarte mulți alții, nu credeam că sub cerul românesc, unde sufletul trece dintotdeauna ca nepieritor, să se săvârșească asemenea crime. Și uite că s-a înfăptuit ceea ce o lume întreagă spera să nu fie cu puțință: frumoasa limbă românească vorbită dincolo de Prut este tot mai agresiv decretată ca fiind altceva decât este în realitatea ei organică de aproape două milenii. Și asta numai din ură față de România și față de romanitate. Din ură față de părinții fondatori ai statului nostru național unitar: Bălcescu, Cuza, Kogălniceanu, Costache Negri, Eminescu, Brătienii, Nicolae Iorga și mulți alții.

Cohortele de martiri, târâți în fața plutoanelor de execuție, șirul nesfârșit al celor lăsați fără morminte în ghețurile siberiene sunt astfel strânsi cu grija sadică a criminalului de profesie și ucși a doua oară prin profanare: prin înfigerea la capătăi a unei cruci în cinci colțuri pe care numele lor să fie hăcuite și scrijelate într-o slovă străină. Cumplită răzbunare în primul rând pe seama celui chemat, predestinat să ne fie îndrumător și judecător, peste veacuri: "Și de-avem sau nu dreptate./ Eminescu să ne judece!"

Răzbunare am zis? Dar cine poate atinge piscurile credinței eminesciene? În nici un caz pigmeii de strânsură ai opresorilor noștri de secole. Pe ei anume i-a intuit geniul lui și i-a fixat fără drept de apel: "Prea v-ați arătat arama, sfâșind această țară./ Prea făcurăți neamul nostru de rușine și ocară./ Prea v-ați bătut joc de limbă, de străbuni și obicei./ Ca să nu s-arate-odată ce sânteți - Niște mișei!"

Să ne bucurăm, până la urmă, de lepădarea de sine de la Chișinău. Ea reprezintă, în realitate, autodemascarea unor înstrăinați până la în-dușmănire. Este, poate, otrava necesară pentru o nouă limpezire a cugetului nostru național. În fond, limba română rămâne limba maternă a lui Ilie Ilășcu și a celor deopotrivă cu el. Ea continuă astfel să fie axul conștiinței noastre naționale; pragul moral care desparte o națiune de o populație aflată încă, prin cozile ei de topor, la bunul plac al cotropitorului.

■ Mihai IORDĂNESCU

REVISTA

OPINIA

națională

TIPOGRAFIA

TEHNOEDACTARE COMPUTERIZATĂ:
Camelia BOSTAN

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sector 4. Telefon: 330.68.45

Costul unui abonament trimestrial este de 3 000 lei. Plata abonamentelor se face prin mandat postal sau dispoziție de plată pe adresa: Fundația "România de Măine", Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sectorul 4, București, Cont 451.00.972 - B.C.R. - S.M.B.. Abonamente se pot face și prin oficiile poștale din întreaga țară.

Revista "OPINIA NAȚIONALĂ" se află înscrisă în Catalogul de presă "RODIPET" la poziția 2111.

Cititorii din străinătate se pot abona prin "RODIPET" S.A. - P.O. BOX 33-57, Fax 0040-1-3129432 sau 3129433, telex 11995 - Piața Presei Libere nr.1, Sect.1, București - România.